

משנה מסכת שביעית פרק ז

[ג] קליפי רמון והנץ שלו קליפי אגוזים והגלענין יש להם שביעית ולדמיהן שביעית הצבע צובע לעצמו ולא יצבע בשכר שאין עושים סחורה בפירות שביעית ולא בכורות ולא בתרומות ולא בנבלות ולא בטרפות ולא בשקצים ולא ברמשים ולא יהיה לוקח ירקות שדה ומוכר בשוק אבל הוא לוקט ובנו מוכר על ידו לקח לעצמו והותיר מותר למכרן:

משנה מסכת שביעית פרק ח

[ג] אין מוכרין פירות שביעית לא במדה ולא במשקל ולא במנין ולא תאנים במנין ולא ירק במשקל בש"א אף לא אגודות ובה"א את שדרכו לאגוד בבית אוגדין אותו בשוק כגון הכרשין ונץ החלב:

[ד] האומר לפועל הא לך איסור זה ולקט לי ירק היום שכרו מותר לקט לי בו ירק היום שכרו אסור לקח מן הנחתום ככר בפונדיון כשאלקוט ירקות שדה אביא לך מותר לקח ממנו סתם לא ישלם לו מדמי שביעית שאין פורעין חוב מדמי שביעית:

מקור האיסור**תלמוד בבלי מסכת קידושין דף כ עמוד א**

דתינאי, רבי יוסי ברבי חנינא אומר: בא וראה כמה קשה אבקה של שביעית, אדם נושא ונותן בפירות שביעית לסוף מוכר את מטלטליו...לא הרגיש לסוף מוכר את שדותיו...לא באת לידו עד שמוכר את ביתו...

רש"י מסכת קידושין דף כ עמוד א

אבקה של שביעית - איסור הקל שבה העושה סחורה בפירותיה דהוה ליה לאו הבא מכלל עשה לאכלה (ויקרא כה) ולא לסחורה.

תוספות מסכת קידושין דף כ עמוד א

אבקה של שביעית - פירוש איסור קל שבה דעיקר איסור שביעית אינו אלא בעבודת קרקע כגון חרישה וזריעה אבל משא ומתן אינו אלא עשה בעלמא לאכלה ולא לסחורה ומסברא שבא לו עונש זה על משא ומתן מדה כנגד מדה.

ערוך ערך 'אבק' (שביעית)

...בא וראה כמה קשה אבקה של שביעית בפ"ק דקדושין בסוף תוספות ערכין בריש גמ' דהמוכר שדהו בגמרא יתירה עליו אמה העבריה ובסוכה בגמ' דהלוקח לולב בלולב הגזול פי' אבקה כמו ריח אסור שביעית שעיקר אסור שביעית האוצר פירות שביעית עד שמינית וסחורה אינה עיקר אסור אלא מדרשא לאכלה ולא לסחורה כמו אבק רבית שאינו רבית גמור:

בית הבחירה למאירי מסכת ראש השנה דף כב עמוד א

סוחר שביעית ר"ל שעושי סחורה בפירות שביעית והתורה אמרה לאכלה ולא לסחורה ומ"מ הואיל ולא נתפרש בתורה בהדיא כמדברי סופרים הוא נחשב ובמסכת סנהדרין כתבנו בה ענינים אחרים.

השגות הרמב"ן לספר המצוות שכחת העשי

מצוה שלישית שאמרה תורה בפירות שביעית (ר"פ בהר) והיתה שבת הארץ לכם לאכלה ודרשו לאכלה ולא לסחורה. וזה דבר תורה הוא כמו שאמרו באחרון שלע"ז (סב א) נמצא פורע חובו בפירות שביעית והתורה אמרה לאכלה ולא לסחורה. וכן במקומות רבים מן התלמוד (בכורות יב ב, ועי' סוכה מ א, וש"נ) בא כלשון הזה. ונכפלה זאת המצוה באמרו ית' (משפטי' כג) ואכלו אביוני עמך. שלא אמר לאביוני עמך תעזוב אותם כמו שאמר (ר"פ קדושים) לעני ולגר תעזוב אותם בלקט ושכחה אבל לשון אכילה מזכיר בהם הכתוב בכל מקום (שם ופ' בהר ב"פ). והנה העושה סחורה בהם עובר בעשה:

מגילת אסתר על השגות הרמב"ן לספר המצוות שכחת העשי

אמר הרמב"ן מצוה ג' היא שנצטוינו לאכול פירות שביעית שנ' והיתה שבת הארץ לכם לאכלה...ונ"ל כי מה שלא מנאה הרב הוא לפי שמה שדרשו חכמים לאכלה ולא לסחורה אין פירושו שיהא מצוה באכילתם רק לאכלה הותר לכם ולא לעשות בהם סחורה...

תוספות רי"ד מסכת נדרים דף נח עמוד א

...שכל פירות שביעית מותרין באכילה כדכתיב והיתה שבת הארץ לכם לאכלה אלא שצריך לאוכלן בתורת שביעית לאכלה ולא לסחורה ולא למלוגמא ושאר משפטי שביעית המפורשין במס' שביעית ולאחר הביעור נמי אינן אסורין באכילה אלא חייב הוא להפקירן בפני שלשה וכל הקודם בהן זכה בין הוא בין אחר ואחר שזוכה בהן מן ההפקר הן מותרין לו כדפרישית בפסחים בפ' מקום שנהגו...

טעם האיסור

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף לט עמוד א

משנה. הלוקח לולב מחבירו בשביעית - נותן לו אתרוג במתנה, לפי שאין רשאי ללוקחו בשביעית. גמרא. לא רצה ליתן לו במתנה מהו? - אמר רב הונא: מבליע ליה דמי אתרוג בלולב. - וליתב ליה בהדיא! - לפי שאין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ. דתניא: אין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ יותר ממזון שלש סעודות. ואם מסר - יאמר: הרי מעות הללו יהו מחוללין על פירות שיש לי בתוך ביתי ובא ואוכלן בקדושת שביעית. במה דברים אמורים - בלוקח מן המופקר. אבל בלוקח מן המשומר, אפילו בכחצי איסר - אסור.

רש"י מסכת סוכה דף לט עמוד א

אין מוסרין דמי פירות כו' - דהתורה אמרה (ויקרא כה) לאכלה ולא לסחורה, שכל פירות שביעית חייבין להתבער בשביעית הן ודמיהן, ולא שיעשה בהם סחורתו להצניע לאחר שביעית ולהעשיר, ועמי הארץ חשודין על כך, לפיכך אין מוסרין להם דמים ליקח מהם כלום בדמים, דקעבר אלפני עור לא תתן מכשול (ויקרא יט).

תוספות מסכת סוכה דף לט עמוד א

שאיין מוסרין לעם הארץ דמי פירות שביעית - פי' הקונט' דהתורה אמרה לאכלה ולא לסחורה שכל פירות שביעית חייבין להתבער בשביעית הן ודמיהן ולא יעשה בהן סחורתו להצניע לאחר שביעית ולהעשיר וקשה דא"כ לישתרו כל אותן דתנן במס' שביעית פ"ז (מ"ה) שיש להן שביעית ואין להם ביעור ובהדיא פריך בשמעתין אי הכי לולב אין לו ביעור דמתקיים הוא וקא אסר למסור דמיו לע"ה אלא ה"ט דאיכא איסורי טובא שאין ע"ה נזהר לאסור לקנות בהן בהמה טמאה עבדי' וקרקעו' חלוק וטלית ומנעלי' ואין נותנין לא לבייר ולא לבלן ולא לספן ולא לספר דשביעית לאכילה ולשתיה ולסיכה ולא לשאר דברים ואסור לפרוע מהן חובו ואין מספר לדינים ולאיסורים שיש בפירות שביעית שצריך לנהוג בהן קדושת שביעית.

רמב"ן ויקרא פרק כה

(י) והיתה שבת הארץ לכם לאכלה - בעבור שאמר (בפסוק ד) שבת שבתון יהיה לארץ, אמר שתהיה השביתה הנזכרת לכם לאכלה ותחיו בה כולכם אתה ועבדך והבהמה והחיה, שתחיו כולכם מאשר תוציא הארץ מעצמה בשביתה.

חידושי הר"ן מסכת עבודה זרה דף סב עמוד א

...כלומר שגזירת הכתוב הוא בפירות שביעית דלאכלה ליתנו ולא לדבר אחר.

גדר האיסור

רמב"ן ויקרא פרק כה פסוק ה

...וכן מן התורה, שלא יהא אדם שומר שדהו ונועל בפני עניים בשביעית ואפילו רוצה להפקיר אותן בשעת לקיטה, אלא יהא השדה כל השנה מזומן ומופקר לעניים. כך שנו במכילתא (משפטים כ יא), ואכלו אביוני עמך (שמות כג יא), וכי מפני מה אמרה תורה לא שיאכלו אותה עניים הרי אני מכניסה ומחלקה לעניים, תלמוד לומר והשביעית תשמטנה, ונטשתה, מגיד שהוא פורץ בה פרצות, אלא שגדרו חכמים מפני תקון עולם. והגדר שגדרו חכמים, שלא יפרצו פרצות בשדה ובכרם, אבל לא שיהא הוא משמר שדהו ומכניס הפירות לעבור על דברי תורה. ולא עוד אלא שגזרו שלא ליקח פירות מן המשומר ולא מן החשוד בכך, זהו ששנינו (שביעית ט, א) ונלקחין מכל אדם בשביעית שאין כיוצא בהן נשמר: ואמרו במסכת סוכה (לט א) שאין מוסרים דמי פירות שביעית לעם הארץ יותר ממזון שלש סעודות, במה דברים אמורים בלוקח מן המופקר אבל בלוקח מן המשומר אפילו כחצי איסר אסור. והטעם מפני שהלוקח מן המופקר כלומר דברים שדרך בני אדם להביאם מן ההפקר או שידוע שהביאם מן המקום המופקר, בהיתר הוא לוקח ממנו, אלא שאם ירבה לו בדמים יותר מסעודתו לבו ביום חוששין בעם הארץ שמא יעשה בהן סחורה, אבל לוקח דברים שדרך להשמר, אפילו בכחצי איסר, חוששין שמא שמרן, ואסור ליקח ממנו. הא בלוקח בפרוטה ופחות מכחצי איסר לא גזרו, מפני שדרך בני אדם ללקטן בכל מקום ואפילו בשאר שני שבוע: ומכל מקום לא אסרו חכמים פירות השדה המשומר לכל אדם, אלא שלא יקחו אותם מן המשמר...

ר"ן נד. בדפי הרי"ף ד"ה כל שכן

...לפיכך נ"ל דמשום הכי שרי דהאי טובה אפילו יהא פירושו שכר ממש כדברי רש"י ז"ל אינו אלא שכר טובת הנאה פורתא וה"ל כלוקח בפחות דשרינן התם גבי מוזר הנאה... אבל הראב"ד ז"ל פירוש טובה ושלא בטובה טובת דברים...תנן (ה, א) גבי פירות שביעית אין נהנין מהן אלא בטובה והיינו טובת דברים דאי בדמים אסור דסחורה היא...ולי מההוא לא איריא דלעולם טובה דהתם כטובה דהכא דהיינו בטובת הנאה פורתא דכי האי גונא לאו סחורה מיקרי שאין זה כעין מקח...

תוספות מסכת עבודה זרה דף סב עמוד א

נמצא זה פורע חובו מפירות שביעית - אומר רבינו יצחק דהסחורה שהיא אסורה בפירות שביעית היינו לקנות הרבה ביחד להוליך ממקום הזול למקום היוקר וכמו שהיו עושין אוספי שביעית שפסולין לעדות בפרק זה בורר (סנהדרין דף כו.) מטעם סחורה וכן פורע חובו מפירות שביעית שזה משתכר בפירות שביעית ולא לאכלה קרינא ביה אבל אם הוא לוקט למכור על יד לקנות בו דבר אכילה אין דבר זו סחורה וכן שנינו פרק לולב הגזול (סוכה דף לט.) ושם ד"ה וליבת) מבליע דמי אתרוג בלולב ובלא הבלעה נמי היה מותר אילמלא טעמא דאין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ אלמא מותר למכור ועוד תנן במסכת שביעית (פ"ז מ"ג) לא יהא לוקח ירקות שדה ומוכר בשוק אבל לוקט ובנו מוכר על ידו משמע דאפילו לכתחלה וא"ת תיקשי רישא לסיפא אסרה לוקח למכור בשוק משמע הא לוקט מותר ואפילו בשוק והדר תני לוקט ובנו מוכר על ידו הא למכור בשוק אסור ונראה דיש במשנה ברישא טעות סופר וגרס בשניהם לוקט מיהו יש ליישב הגירסא ואשמעינן דדין לוקח ולוקט שוין דבשניהם אסור למכור בשוק ורישא תנא לוקח וה"ה לוקט וסיפא לוקט וה"ה לוקח ויש ליתן טעם למה אסור יותר בשוק שכשמעמיד חנות בשוק דומה יותר שמשתכר בפירות שביעית ואע"פ שאמרנו שאסור לפרוע חובו מפירות שביעית משום דלאו לאכלה הוא מ"מ לקדש אשה מותר אע"ג דלאו לאכלה הוא כדאמרין פרק האיש מקדש (קידושין דף נב.) מעשה באחד שקידש חמש שנים בכלכלה של שביעית ואמרו חכמים אין האחיות מקודשות הא אחרות מקודשות וטעמא דמשום פריה ורביה אקילו ביה רבנן ומיהו יש לדחות דהתם דיעבד אבל לכתחלה אסור.

תוספות מסכת קידושין דף נב עמוד א

המקדש בפירות שביעית מקודשת - פירש בקונטרס ולא אמרין לאו ממנו הוא לקדש בו את האשה כיון דלא בא אלא מטעם זכיה כיון דזכה בו ממנו הוא לכל דבר אי נמי יש לפרש דאע"ג דאסור לקנות מהם חפץ כדכתיב לאכלה ולא לסחורה ה"מ לכתחילה אבל בדיעבד המקח קיים וכן גבי אשה בדיעבד מקודשת וכן משמע לקמן במתניתין (דף נז:) דקתני מכרן וקידש בדמיהן מקודשת.

תוספות מסכת סוכה דף לט עמוד א

וליתבי ליה דמי האתרוג בהדיא - מ"ט אין רשאי ללוקחו דאי משום דאסור לעשות סחורה בפירות שביעית לא חשיב סחורה אלא כי ההיא דמסכת שביעית פ"ז (מ"ג) לא יהא לוקח ירקות שדה ומוכר בשוק אבל הוא לוקט ובנו מוכר על ידו לקח לעצמו והותר מותר למכור פי' היינו לוקח היינו לוקט כדקתני סיפא אבל הוא לוקט ובהדיא קתני בתוספתא ולא יהא לוקט וכשמוכר בשוק הוא הלוקט עצמו אסור [דללקט] לאכלה אמר רחמנא ולא ללקט לסחורה דהיינו למכור אבל הוא לוקט ובנו מוכר על ידו דלא חשיב סחורה כיון דהוא לא ליקטם ובירושלי אמרי' האחין מלקטין ואחד מוכר על ידיהן דעל ידי הבלעה מוכר שלו ושל חברו א"ר יוסי בר בון ובלבד שלא יעשו פלטר פי' ולא יהא מוכר בההוא אתרא כל שעה וסוחרי שביעית דתנן פ"ק דר"ה (דף כב.) ושם) ופ' זה בורר (סנהדרין כד:) היינו כי האי גוונא ואפשר הקונה מחבירו כדי להרויח ולמכור ביוקר היינו נמי סחורה ובפ' ז' דשביעית (מ"ג) תנן שאין עושין סחורה בפירות שביעית ולא בבכורות ולא בתרומות ולא בנבלות ולא בטרפול' ולא בשקצים ולא ברמשי' לא משכחת שיהו כולם שוים לענין סחורה אלא כי האי גוונא דבהדיא שרא רחמנא למכור כדכתיב או מכור לנכרי.

תוספות מסכת בכורות דף יב עמוד ב

ודאי לא תבעי לך - לאכלה ולא לסחורה משמע דאסור לקנות בהמה טמאה כגון פטר חמור בפירות שביעית ותימה דאפי' רבנן לא אסרי בהגזול קמא (ב"ק קב.) משרה וכביסה אלא משום דבעינן דומיא דלאכלה שהנאתו וביעורו שוה ובהמה למלאכה הוי הנאתו וביעורו שוה.

חידושי הרשב"א מסכת עבודה זרה דף סב עמוד א

נמצא זה פורע חובו בפירות שביעית והתורה אמרה לאכלה ולא לסחורה. פי' לאכלן בפני עצמן או למוכרן ולקנות בדמיהן דברים הנאכלים שיכולים להתבער אחר הביעור וקדושת שביעית תופסת בהן, אבל לא דבר הניתן לסחורה כגון עבדים וקרקעות או כסות וכלים, וכדתנן במסכת שביעית אין לוקחין עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי שביעית אם לקח יאכל כנגדן, וטעמא כדאמרן דדבר הראוי לאכילה הואיל ונתפס בקדושת שביעית מותר, אבל (דמים) [דברים] שאי אפשר לנהוג בהן קדושת שביעית כגון חלוק אסור שמפקיען מקדושתן, ולפרוע חובו מפירות שביעית נמי מהאי טעמא אסור שהרי דמי פירות שביעית נשארין בידו ואינם נתפסין והויא לה סחורה, והא דתנן בקדושין [נ"ב א'] ששמע מינה המקדש בפירות שביעית מקודשת, דיעבד קאמר, והיינו דקאמר שמע מינה לומר דאע"פ שאסור לעשות כן מקודשת היא. (וכן בחידושי הריטב"א שם ובמסכת סוכה דף לט עמוד א)

תוספות מסכת סנהדרין דף כו עמוד א

ימכרו לכהנים בדמי תרומה - וא"ת והא אסור לעשות סחורה בפירות שביעית כדאמרין במסכת ע"ז (דף סב:) לאכלה ולא לסחורה וי"ל דסחורה היינו כשמוכרה בשוק כעין חנות דדמי לסחורה אבל פעם א' כעין אקראי בעלמא ליכא משום סחורה.

תוספות מסכת ראש השנה דף כב עמוד א

אלו הן הפסולין - בגמרא משמע שכל הפסולים דמתניתין דרבנן דאמר' עליה זאת אומרת גזלן דדבריהם כשר לעדות אשה והשתא משחק בקוביא למ"ד בפרק זה בורר (סנהדרין דף כד:) לפי שאין עוסקין בישובו של עולם ניחא ולמ"ד נמי משום דהויא אסמכתא אין נחשב גזלן בעיניו כיון דמדעתו נותן ומלוה ברבית שאינה קצוצה דרבנן ואפי' ברבית קצוצה נמי לא משמע ליה לאיניש איסורא כשנותן לו מדעתו אלא א"כ ממשכנו על כרחו ומפריחי יונים למ"ד אי תקדמיה יונך ליוני היינו משחק בקוביא ולמ"ד ארא אין בהן גזל אלא מפני דרכי שלום בעלמא וסוחרי שביעית מיירי בשביעית בזמן הזה ור' היא כדאשכחן בפרק השולח (גיטין דף לו.) א"נ בסחורה דרבנן כי ההיא דזה בורר (סנהדרין דף כו.) גבי ממציא מעות לעניים ואזלי עניים ואספו ומייתי שאין זו סחורה גמורה דאזלי בשליחותיה והא דמשמע בפרק לולב הגזול (סוכה דף לט. ושם) דמותר למכור פירות שביעית לע"ה גבי מבליע לו דמי אתרוג בלולב משום דאין מוסרין דמי פירות שביעית לע"ה אבל משום סחורה לא אסור ובפרק זה בורר (סנהדרין דף כו.) נמי פריך ונזבניהו לכהן בדמי תרומה גבי סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה של שביעית וי"ל בדבר המלקט ע"מ לאכול והותר מותר למכור וכן פורע חובו בפרק בתרא דע"ז (דף סב. ושם) דאסור משום לאכלה ולא לסחורה משמע כדפרשינן ואפשר דלוקח ע"מ לאכול לא חשיב סחורה א"כ לוקח בזול ע"מ למכור ביוקר שקונה להרויח ובמסכת שביעית (פ"ח משנה ד) פירש דין סחורה ע"פ הירושלמי ועבדים בפרק זה בורר (סנהדרין דף כד:) לא תני להו דפסולין דאורייתא אבל הכא איצטריך למיתני דלא תימא כיון דלא מחמת עבירה מיפסלי מכשרי לעדות החדש מידי דהוה אקרובים לר"ש.

רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ו**הלכה א**

אין עושין סחורה בפירות שביעית, ואם רצה למכור מעט מפירות שביעית מוכר, ואותן הדמים הרי הן כפירות שביעית וילקח בהן מאכל ויאכל בקדושת שביעית, ואותו הפרי הנמכר הרי הוא בקדושתו כשהיה.

הלכה ב

לא יהיה לוקח ירקות שדה ומוכר, ולא יצבע מקליפי שביעית בשכר, מפני שזה עושה סחורה בפירות שביעית, לקח ירקות לאכול והותר מותר למכור המותר והדמים שביעית, וכן אם לקט ירקות לעצמו ולקח מהן בנו או בן בתו ומכר ה"ז מותר והדמים דמי שביעית.

הלכה ג

כשמוכרין פירות שביעית אין מוכרין אותן לא במדה ולא במשקל ולא במנין, כדי שלא יהיה כסוחר פירות שביעית, אלא מוכר המעט שמוכר אכסרה להודיע שהוא הפקר ולוקח הדמים לקנות בהן אוכל אחר.

הלכה ג

החמרים העושים בפירות שביעית מלאכת האסורה, כגון שהביאו יותר מדאי הרי שכן כדמי שביעית, ודבר זה קנס להם, ומפני מה קנסו בשכר החמרים ולא קנסו בשכר הפועל, מפני ששכרו מעט לא קנסו בו משום כדי חייו.

רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ו הלכה ב

לא יהיה לוקח ירקות וכו'. משנה פ"ז ולא יהיה לוקח ירקות שדה ומוכר בשוק אבל הוא לוקט ובנו מוכר על ידו לקח לעצמו והותר מותר למכור. ומ"ש רבינו ולקח מהם בנו ובן בתו היינו שלקח ממה שלקט אביו ומכר כיון שלא לקט הוא והכי משמע לישנא דמתני' אבל הוא לוקט ובנו מוכר על ידו כלומר במקומו וכן פירש בפי' המשנה שאם יקח הבן ממה שאסף אביו ומכרו אין עליו חובה בזה ע"כ. ונראה מדפנתח בלוקח וסיים בלוקט דהיינו לוקח היינו לוקט ואם לקח למכור הוא בשוק אסור אבל בנו מוכר על ידו וכן אם לקט למכור הוא עצמו אסור אבל בנו מוכר על ידו והכי משמע בתוספתא דתניא לא יהא לוקט כשמוכר בשוק הוא עצמו אסור:

כסף משנה הלכות שמיטה ויובל פרק ו הלכה א

אין עושין סחורה בפירות שביעית. משנה פ"ח דשביעית. ומ"ש ואם רצה למכור מעט וכו'. בפ' לולב הגזול (דף ל"ט): אוקימנא הא דתנן בפ"ט דשביעית הפיגם והירבוזין וכו' ונלקחים מכל אדם בשביעית בכדי מן שנו כלומר בכדי מזונותיו דוקא ולא יותר ומשמע התם דהיינו מזון ג' סעודות ורבינו אע"פ שלא הזכיר פה מזון ג' סעודות סמך על מ"ש ברפ"ח דדוקא מזון ג' סעודות. ומ"ש ואותן הדמים הרי הם כפירות שביעית וכו' ואותו הפרי הנמכר וכו'. הוא ע"פ מה שיתבאר בפרק זה:

משנה למלך הלכות שמיטה ויובל פרק ו הלכה א

אין עושין סחורה בפירות שביעית. הרמב"ן מנאה במנין העשין סי' ג' משום דכתיב והיתה שבת הארץ לכם לאכלה ולא לסחורה ולא הבא מכלל עשה עשה והעושה סחורה ביטל עשה זה. ומ"ש ואם רצה למכור מעט כו' הר"ן בפרק ד' דע"ז אמתניתין דשיש לה גנה או מרחץ נהנין מהן שלא בטובה כתב דאם מוכר בשביל טובת הנאה פורתא שרי דכה"ג לאו סחורה מיקרי שאין זה כענין מקח ע"כ:

חזון איש, סדר השביעית, אות ו

...ומותר ללקט שיעור המותר אף אם אין דעתו לאוכלן אלא למוכרן לאחרים... אם אין לו להלוקט לוקחין, מותר לו למסרן לחנוני שימכור בשליחותו ויקצוב לו שכר כפועל, אבל לא ימכרם לחנוני על מנת למכור... וכשמוכר הלוקט עצמו או שמסרם לחנוני למכור, אסור למכור בשוק במקום שמוכר כל השנה וכן אסור למכור בחנות שמוכר כל השנה, אלא מוכר בבית או בסמטא ובחצר.

רא שכת הארץ, הלכות שביעית / פרק ששי

איסור סחורה. ונראה מדבריהם, שבוה אין איסור סחורה אפילו באופן מרובה, רק שאסור למכור במקום אחד קבוע תמיד. ונראין הדברים, שלבעלי דעה זו מותר אפילו לקנות ולמכור כדי להרויח, כל זמן שאין הלקט עצמו הוא המוכר. ויש שמתספקים לומר (תוס' סוכה לט), שלקנות ולמכור, כדי להרויח ולמכור ביוקר, אסור אפילו לדעת המתירין סחורה כשהמוכר אינו הלקט עצמו, ולהמתירים (שם ע"פ תוספתא) סחורה, כשאין הלקט עצמו מוכר, מותר למכור בהבלעה גם משל הלקט, אם הוא מוכר ג"כ מה שלקט אחר בבת אחת. ואחרי מלקטין ואחר מוכר על ידן, ומתוך שמוכר את מה שלקט אחיו, מוכר הוא בהבלעה ג"כ את מה שלקט הוא עצמו. ולפ"ז נראה, שאין איסור סחורה בהבלעה, ואם מוכרים בבת אחת פירות שביעית עם שאר דברים, מותר לקבצ את המקח על הדברים שאינם פירות שביעית, והיו הדמים של שיווי פירות שביעית נבלעים בהם. ואם לקט לעצמו לאכלה או מותר הוא בעצמו למכור המותר, ואין בה איסור סחורה (משנה פ"ז מ"א). וי"א (תוס' ע"ז סי"ב), שבהוהוה לוקט למכור על יד לקנות בו דבר אכילה, כל זמן שאינו עושה כדרך הסוחרים, שקונים הרבה ביחד ומולכים במקום הוול למקום היוקר, אין בה משום איסור סחורה. וי"א (שם), שאצ"פ שאסור לעשות סחורה בפירות שביעית, מ"מ מותר לקדש אשה בהם, וי"א (שם) שדוקא בריעב קודשין קודשין, אבל לכהנילה אסור לקדש אשה בהם, דהוי כסחורה.

[ב] לא יהיה לוקח ירקות שדה ומוכר, ולא יצבצ מקלפי שביעית בשכר, מפני שזה עושה סחורה בפירות שביעית. לקח ירקות לאכול והותר, מותר למכור המותר, והדמים שביעית, וכן אם לקט ירקות לעצמו, ולקח מהם בנו או בן בתו (וי"א בחנו) ומכר, הרי זו מותר, והדמים דמי שביעית.

וכשם שאסור לצבצ בשכר מפירות שביעית, כך אסור גם כן בטובת הגוה, דהוי כשכר ומחוי כסחורה (דב"ז פ"ז ה"ב ע"פ יח"ש). וי"א (תוס' פ"ז מ"א ע"פ כ"ט), שירקות שדה האמורים כאן, שאם לקט לעצמו ולקח מהם וכו' מכר על ידו מותר, היינו ירקות הגדלים מאלהם בשדה, שאנם אסורים משום ספיחין, שעיקר איסור ספיחים הוא על הדברים שדרכם להיות נוצים. וי"א (הג"ה) ש"א פ"ז מ"א, שירקות שדה היינו הגדלים ביער שגם הינו נקרא שדה, ואחרי אין בהם משום ספיחים. ויש מי שאומר (מ"ד פ"ז מ"א), שאפילו להאסורים ספיחים באכילה מותרים הם בסחורה, באותן האופנים האמורים שהסחורה מותרת בהם. ונראים הדברים, שהוא כשהקונה קונה אותם על מנת להאכלים לנכרי, באופן המותר להאכלים לו, דהיינו כשהיה שכיר שבת, שכיר

פרק ששי

[א] אין עושין סחורה בפירות שביעית, ואם רצה למכור מעט מפירות שביעית מוכר, ואותן הדמים הרי הן כפירות שביעית, וילקח בהן מאכל ויאכלן בקדושת שביעית, ואותו הפרי הנמכר הרי הוא בקדושתו כשהיה.

ויש מי שאומר (כ"מ פ"ז ה"א), ששיעורו של זה המעט, שמוותר למכור מפירות שביעית, הוא מזון של סעודות. וי"א (ר"ן ע"ז פ"ה כלהלן ה"ט) שאם מוכר בשביל טובת הגוה מועטת שרי, ונראין הדברים דהיינו כל שאינו לוקח את המזון בשלמותו, כ"א בפתות משינו, אין זה דרך סחורה ומותר. ונראה שמוותר לדעה זו באופן זה אפילו סחורה מרובה, יותר ממזון של סעודות. ואיסור סחורה בפירות שביעית הוא מן התורה, דהוי לא הכא מכלל עשה (רמב"ן סה"מ נוספת מציה ג'), ויש מי שנראה מדבריו (שם ע"פ מ"א) שיש ככלל זה המצוה לאכול פירות שביעית. וי"א (מג"א שם) שאין שום מצוה באכילתו, אלא שבא הכתוב לאסור בהם דברים שחזן מאכילתו, כמו הפסד וסחורה. ויש מי שנראה מדבריו (רמב"ן פניה"ת ויקרא כ"ה ה'), שעיקר איסור סחורה, מה שאסור למכור ולקנות פירות שביעית, הוא אפילו במדובה, יותר משל סעודות, רק על השמור, שכיון ששומר באיסור ולא הפקיר פרוחיו כדון תורה, אסור ליקח ממנו, ואסור חכמים ליקח אפילו דבר מועט כתצי אסר, אבל מהמזופקר לא אסור רק בלקיחה מרובה יותר משל סעודות מעט הארץ, מפני שהדמים הם בקדושת שביעית, ואסור לעשות מהן סחורה ולקנות מהם כל דבר שהוא חזן מהנהגות המתרות בפירות שביעית, ע"כ חשו שיכשל בזה עם האין שאינו יודע להזהר. וי"א (תוס' סוכה ל"ט, ר"ש פ"ז מ"א) שכל איסור סחורה בשביעית אינו נוהג כ"א כשהאדם עצמו שלקט את הפירות הוא מוכר אותם, שהתורה אמרה לאכלה ולא לסחורה. היינו שתלקט את הפירות לאכלה ולא לסחורה, אבל כל שהמלקט עצמו אינו מוכר כ"א אחר אין בה משום סחורה, ואפילו כשהאדם מלקט והבן מוכר בשבילו, אין כאן משום

אוצר בית דין**תוספתא מסכת שביעית (ליברמן) פרק ח**

הלכה א

בראשונה היו שלוחי בית דין יושבין על פתחי עיירות כל מי שמביא פירות בתוך ידו נוטלין אותן ממנו ונותן לו מהן מזון שלש סעודו' והשאר מכניסין אותו לאוצר שבעיר הגיע זמן תאנים שלוחי בית דין שוכרין פועלין עודרין אותן ועושין אותן דבילה וכונסין אותן בחביות ומכניסין אותן לאוצר שבעיר הגיע זמן ענבים שלוחי בית דין שוכרין פועלין בוצרין אותן ודורכין אותן בגת וכונסין אותן בחביות ומכניסין אותן לאוצר שבעיר הגיע זמן זתים שלוחי בית דין שוכרין פועלין ומוסקין אותן ועוטנין אותן בית הבד וכונסין אותן בחביות ומכניסין אותן לאוצר שבעיר ומחלקין מהן ערבי שבתות כל אחד ואחד לפי ביתו הגיע שעת הביעור עניים אוכלין אחר הביעור אבל לא עשירים דברי ר' יהודה ר' יוסי אומ' אחד עניים ואחד עשירים אוכלין אחר הביעור ר' שמעון אומ' עשירים אוכלין מן האוצר אחר הביעור

רמב"ן ויקרא פרק כה פסוק ז

ושנו בתוספתא (שביעית פ"ח ה"א - ה"ד)...ועשו להם תקנות מדבריהם, בראשונה היו בית דין עושין אוצר בכל עיר ועיר, מתחילת יציאת הפירות היו נוטלין אותם מיד מביאיהן ומכניסין אותן לאוצר, וכשיבא זמן לקיטת כל אותו המין כגון שבא זמן של (קציר) [קצין] ועת הבציר הגיע, ב"ד שוכרים פועלים ובוצרין ומוסקין ולוקטים כל אותו המין ודורכים ומוסקין בגת ובבית הבד כדרך שאר השנים, ונותנים לאוצר שלהן, ואלו הפירות המכונסים לאוצר בית דין אינן צריכין ביעור אחר שכבר מבוערין הם מן הבית, ואחד עניים ואחד עשירים מותרין לאחר הביעור לקבל מהם מיד ב"ד ולאכלן. וכל זו התקנה והטורח של ב"ד, מפני חשד שלא יבאו לעכבם או לעשות מהם סחורה:

חזון איש הלכות שביעית סימן יב סעיף ו

ו) ומהא דהניח בתוס' הובא ברמב"ן ובר"ש פ"ט מ"ה דזמן שיש אולר ע"פ צ"ד דורכין ענבים בגת וזיתים בגת כד שמתין דהא דתנן פ"ח מ"ו שאין דורכין ענבים בגת היינו דוקא בעלים אבל אותן שזכו מן ההפקר מותרין בכל וקרא דל"ת כדרך הקולרים בצענים אזהר רחמנא, ומשמע בתוס' שם שצולרין בכל צב"א ולא מטע מטע ויש ראי' מכאן דאף לדעת כר"מ אין איסור רק בצענים, ועיי' נק' סק"ט דאפשר דיש שניה גם של אחרים כשאולר הרבה. [עיי' לטיל סיי' י"א סק"ז].